

FRESKU

RAPTALENT, CLOWN, UNDERDOG

TEKST: HENK VAN STRATEN FOTO'S: FIEKE VAN BERKOM

Woensdagmiddag. De producer/dj genaamd Y'skid (echte naam: Frank Sens) leidt me door een enigszins vervallen gebouw op Strijp-S. Dat het gebouw gesloopt gaat worden, zoveel is zeker, maar niemand weet precies wanneer. De naderende sloop heeft een stel BMX-rijders er echter niet van weerhouden om er een complete, houten crossbaan in te bouwen. Die crossbaan vormt de holle kern van het gebouw, eromheen bevinden zich op verschillende etages werkruimtes, waaronder dus die van Y'skid, maar ook die van rapper Fresku.

Y'skid – tenger, petje, rustige doch pientere blik in zijn ogen – is verantwoordelijk voor ongeveer de helft van alle beats (lees: de muziek) op Maskerade, het lovend ontvangen tweede album van de Nederlands-Antilliaanse rapper Fresku. Zijn studio is volgepropt met computers, keyboards, een drumstel en God weet wat voor andere apparaten en instrumenten. Momenteel is hij bezig met de remix van het nummer 'Pa' van Doe Maar. Wanneer hij me het nummer laat horen, kijkt hij daar uitermate tevreden bij. Ik hoor een bizar diepe bass, dan komen de vloeiende raps van Fresku. „Doe Maar heeft ons alle vrijheid gegeven”, vertelt Y'skid. „We mogen met dat nummer doen wat we willen.” Maar gelukkig klinkt het nog steeds als een eerbetoon; het refrein staat

Eindhovenenaar **Henk van Straten (1980)** is journalist en schrijver. Hij schreef vier romans en een kinderboek. **N a a s t F R I T S** schrijft hij voor **ED** en **Nieuwe Revu**, en bij tijd en wijle voor **NRC** en **Vrij Nederland**.

nog stevig overeind, is zelfs een beetje beter geworden. Het lijkt me niet onwaarschijnlijk dat dit nummer vaak op de radio gedraaid gaat worden.

Voor vandaag staan er twee optredens gepland. Het wachten is nu op Fresku en zijn manager (en verloofde) Lieke. Ze zijn te laat, terwijl Lieke me gisteren nog een sms'je stuurde: 'Om 13:00 stipt daar zijn!!!' Y'skid geeft me een blikje Euroshopper energiedrank. „Ik heb wel een koffiezetapparaat”, zegt hij. „Maar dat heb ik al heel lang niet meer gebruikt. Ik denk niet je wilt drinken wat daar uitkomt.” Terwijl we wachten, laat hij me de ruimte van

Fresku en Lieke zien. De ruimte staat in verbinding met die van hem. De tussendeur kan dicht, maar staat meestal open. Y'skid, lachend: „Als Roy goeie beats hoort dan komt hij meteen bij me binnen en claimt hij ze voor zichzelf.”

Eén van de wanden van Fresku's werkruimte is helemaal zwart. Met witte verf is groot het Fresku-logo erop geschilderd. Er staat een bureau vol met documenten en andere papieren. In een hoek van de ruimte is een cabine gebouwd. Ik kijk door het raampje naar binnen en zie een microfoon en een koptelefoon. Dit is Fresku's hok. Hierin 'spit' hij zijn teksten op de beats. Bovenop een kast staan meerdere trofeeën uitgesteld (o.a. de State Award en de Nieuwe Revu Rookie of The Year Award.) Hij kreeg ze voor zijn eerste album. Wellicht kan hij er binnenkort weer een paar nieuwe naast zetten.

Want Fresku gaat lekker. Optredens in overvloed. Te gast geweest bij radio en tv-programma's. Het nieuwe album hoog binnen in de album top-100. 3voor12-album van de week. Ga zo maar door. En natuurlijk was er ook nog de hit op 3FM: 'Hedde Druksop?' Met een glansrol voor Theo Maassen in zowel het refrein als in de videoclip (waarin hij de rapper verkracht met een gummiknuppel, kijk maar even op YouTube).

Gaat wel goed dus. Maar wel het cliché bevestigen van de Antilliaan die altijd te laat komt.

Fresku gooit in Antwerpen zijn cd 'Maskerade' in het publiek.

Twintig minuten na de afgesproken tijd, ongetuigd en volkomen kalm, loopt hij de studio van Y'skid binnen. Roy Reymound. Vijfentwintig jaar oud. Groot en stevig. Mokkakleurige huid. Pet op zijn hoofd. Vriendelijke, warme ogen in een gezicht dat gemakkelijk en vaak lacht. Zoon van een Antilliaanse man en een Nederlandse vrouw. Vader van de twee jaar oude Alisha. Inmiddels niet meer samen met haar moeder want verloofd, zoals eerder al gezegd, met zijn manager Lieke. Zij, Lieke, is er ook bij. Zij oogt aanzienlijk minder relaxt dan Roy. „We hadden al in de auto moeten zitten”, zegt ze met haar telefoon in de hand. Je kunt zien dat ze dit gedoe ondertussen allang is gewend. Als een moeder spoort ze ons aan. En wij gehoorzamen.

In de auto naar België. Later vanmiddag moet Roy optreden op een hip-hop-festival net iets buiten Antwerpen. Daarna door naar Amsterdam voor een show in de Melkweg. Ik zit

Fresku's tweede album 'Maskerade'.

ONTWERP: STUDIO PLURIFORM

achterin naast Roy. Lieke rijdt. Y'skid, die als di meegaat naar zo'n beetje alle optredens, zit naast haar. De andere grote man achter Fresku – vriend, producer en videoclip-regisseur Teemong (echte naam: Timon) – staat liever niet op een podium.

Y'skid laat de remix van 'Pa' nog maar eens horen.

„Doe Maar gaat zelf masteren”, zegt hij. (Ter info: masteren is een soort van uitmixen.)

„Dat is wel master”, grapt Roy.

Tijdens de rit worden er veel van dat soort grappen gemaakt. „Ik ben zenuwachtig”, verklaart de rapper. „Dan ga ik saai grappen maken. Sorry daarvoor.”

Die korte verontschuldiging is een treffende illustratie van zijn persoonlijkheid. Ik denk dat zelfs de mensen die hem niet persoonlijk kennen, maar die wel al het album 'Maskerade' hebben gehoord, dat zullen beamen.

Roy is graag en veel eerlijk over zichzelf. Hij heeft een sterke neiging zijn gedrag te verklaren, uit te leggen waarom hij doet wat hij doet en waarom hij is zoals hij is. Zelfrelativering schiet daarbij vaak door naar zelfkritiek en in sommige gevallen zelfs naar zelfhaat. Hij is zijn eigen psycholoog, criticus en beul. 'Het is bijna leedvermaak hoe ik jou met mijn leed vermaak', rapt hij in het openingsnummer van het nieuwe album. Iedere glimp van arrogantie maakt hij eigenhandig en direct kapot. Ieder punt van kritiek dat mogelijk tegen hem kan worden aangevoerd, maakt hij op

de voorhand zélf al. Hij wil zijn criticiasters voor zijn. „Ik ben perfectionistisch vanwege mijn onzekerheid”, legt hij uit. Een bekend principe. Als je jezelf beledigt, en zo anderen de kans niet geeft, heb je minder beledigingen te verduren. De slimme kracht van de underdog. De keerzijde, wellicht, is dat hij door zo hard voor zichzelf te zijn misschien ook steeds een groot deel van zijn eigenwaarde vernietigt. Het is alsof hij zichzelf geen enkele trots of schouderklopjes gunt, of in ieder geval geen schouderklopjes van zichzelf.

Meer grappen in de auto. Snel weer lachen. Want ook dat is Roy. Humor om te boel mee te relateren. De spot drijven met zichzelf en met anderen. Een komiek. De humoristische filmpjes van zijn alter-ego Gino Pietermaai – een hilarische stereo-type criminele Antiliaan – worden op YouTube letterlijk miljoenen keren bekeken.

Maar zijn zelfanalyse en kritiek gaan nog verder. Want ook dát, die neiging naar humor en zelfspot, wordt op 'Maskerade' grondig aangekaart. Tijdens het gehele nummer 'Sitcom' is een lachbandje te horen. Roy rapt: 'Sorry, ik ben soms te eerlijk. Voordat ik rapte was dat iets wat niemand kon waarderen. Nu vindt iedereen me te down. En als ik wel grappig doe vindt iedereen me een clown'. En dan: 'Het doet me pijn als jullie lachen als ik dingen zeg'. Deze instelling neemt hij ook mee het podium op. Er gaat geen show voorbij dat hij niet zijn (overigens niet eens zo heel erg dikke) buik laat zien. Een gimmick?

„Nee”, roept hij geëngageerd. „Ik voel me écht onzeker over die buik. Ik wil hem meteen laten zien, dan ben ik er vanaf.” Zelfs na op het album een heel nummer te hebben gewijd aan zijn omvang en eetgewoonten ('Lintworm'), is

hij blijkbaar nog steeds bang dat mensen hem zullen zien en dan zullen zeggen: 'Kijk hem dan! Hij is dik!' Dus hij is ze een stapje voor, iedere keer opnieuw.

„Ik heb de neiging alles uit te leggen”, vertelt hij op de achterbank. „Ik vind het niet fijn als het niet allemaal duidelijk is. Liever meteen alles eruit gooien, dan ontstaan er minder ongemakkelijke situaties. Daar heb ik angst voor, voor ongemakkelijke situaties.”

De hardnekkige drang om zichzelf te doorgronden, zichzelf (kapot) te relateren en al zijn emoties te delen heeft hem het label 'de

emo-rapper' opgeleverd. Ook daarmee, met dat label, steekt hij zelf graag de draak. 'Maskerade' is in dat opzicht haast een muzikale Droste-doos. Je ziet een plaatje van Fresku, met daarin een plaatje van Fresku, met daarin een plaatje van Fresku. Is dat navelstaarderij? Ja, natuurlijk. Maar omdat het zo eerlijk wordt gebracht, met zoveel talent, met zoveel goede muziek, met zoveel mooie emoties en met zoveel kundige raps, vergeef je het hem direct. En vergeet niet: degene van wie het komt is pas vijfentwintig jaar oud. Nog tijd genoeg om de microscoop te verruilen voor de verrekijker. Hij heeft de ambitie om te acteren, om dingen voor tv te maken. („Ik haat het als ze me een rapper noemen. Ik rap nu, maar ik ga straks weer andere dingen doen.”) In die zin weet hij heus wel dat hij talent heeft. Ergens, onder al die twijfel en onzekerheid, heeft zijn creativiteit het roer in handen. Het kan nog alle kanten op gaan. En daar is hij zich trouwens zelf ook terdege van bewust, zo blijkt wanneer hij naar me glimlacht en zegt: „Het Fresku-verhaal boeit ook mij.”

De nieuwe plaat werd zondag 20 mei gepresenteerd in een stampvolle kleine zaal van de Effenaar. Een emotionele avond. Roy huilde tijdens het nummer 'Alisha' (over zijn dochter) en vroeg op het podium Lieke ten huwelijk (ze zei ja). Ook was zijn vader aanwezig, overgevlogen uit Curaçao. „Eerst liep hij de stoere zwarte man uit te hangen”, vertelt Roy wanneer we de grens met België zijn gepasseerd. „Maar tijdens de show zag ik hem glunderen en zag ik een traan in zijn oog.” Van zijn zevende tot zijn veertiende woonde Roy bij zijn vader op Curaçao. „Mijn moeder kon me niet opvoeden. Mijn vader was streng.

Henk en Fresku backstage in Antwerpen.

Fresku zingt het nummer 'Op de hoogte'.

De Eindhovense dj Y'skid.

FRITS-fotografe Fieke van Berkom als lintworm op het podium in Antwerpen.

Vaders wil is wet. Maar daar ben ik nu heel blij mee. Een hoop jongens op Curaçao worden niet opgevoed. Ze groeien op, maar ze worden niet opgevoed. Mijn vader bracht me discipline bij. Toen ik op mijn veertiende terug in Nederland was, ging ik meteen werken. Ik heb altijd gewerkt. Ook toen ik blowde en het verklootte op school. Ik ben altijd blijven werken.”

De stoere zwarte machoman. In die zin is Roy het tegenovergestelde van zijn vader geworden. Bij hem is het: juist wél delen die emoties, juist wél huilen.

De band tussen de twee is nu overigens beter dan ooit. Roy is groot geworden, hij is geworden wie hij is, de druk is weg. In september gaan hij en Lieke samen naar Curaçao op vakantie. Ze zullen zijn vader bezoeken, maar niet bij hem logeren. „Ik ben een verwende Nederlander geworden”, vertelt Roy lachend. „Ik wil in een lekker schoon hotel slapen. Ik heb geen zin meer om boterhammen met pindakaas te smeren op een aanrecht waar kakkerlakken

overheen rennen.”

Lieke en Roy doen alles samen. Ze wonen samen en gaan samen naar optredens. Ze werken in dezelfde ruimte. Allebei vinden ze dat prima. Gek, eigenlijk, aangezien ze pas net een jaar samen zijn. Maar hen kan het niets schelen, ze zijn gek op elkaar, hebben in elkaar ogenschijnlijk de ware gevonden.

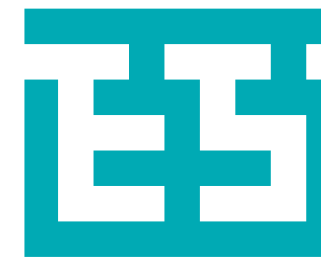
Lieke werd Roy's manager nadat zijn vorige manager geld van hem had gestolen. (Luister naar het nummer 'Blind') De vonk tussen de twee vloog vrijwel direct over. „Ze heeft het beste met me voor. Dat weet ik zeker. Voor het eerst ben ik niet meer aan het vechten.”

Want vroeger was dat nog wel eens anders. „Ik heb altijd rotervaringen met vrouwen gehad”, legt hij uit. „Ik werd ook altijd meteen verliefd. Als ik op de middelbare school een meisje hielp met een reksom dan was ik al gek op haar.” En dan, lachend: „En dan zeiden haar vriendinnen: 'Ew! Hij?' Ik heb blijkaar steeds bevestiging nodig en zocht dat steeds bij de verkeerde vrouwen.”

Ook met de moeder van zijn dochtertje Alisha ging het niet goed. Hij ziet Alisha nu iedere woensdagmiddag en krijgt haar om het weekend één nacht te logeren. „Dat kan zo niet langer”, zegt hij. „Ik moet haar vaker zien.” Momenteel zijn ze bezig om tot een andere bezoeksregeling te komen. Want zijn Alisha is zijn alles. Luister maar naar het gelijknamige nummer op 'Maskerade'. En zie de tatoeage op zijn borst.

Aangekomen bij het festival in België neemt de spanning bij Roy toe. We krijgen een maaltijd, maar hij houdt het bij een kommetje soep. „Anders kots ik het op het podium er weer uit”, protesteert hij wanneer Lieke bij hem aandringt iets te eten. Hij is afwezig, moeilijker te benaderen. Desondanks blijven de grappen komen. Vlak voor het optreden staat hij achter het podium overdreven warming-up oefeningen te doen en de clown uit te hangen. Hoe dichterbij de show nadert, hoe uitbundiger hij wordt. De zenuwen tegengaan met een biertje is er ook niet bij. Hij drinkt niet meer.

Dan wordt hij aangekondigd. Y'skid neemt

Fresku tijdens het optreden in de Melkweg.

plaats achter een laptop en een mengpaneel. Het publiek – overwegend blanke pubers – staat tegen het podium gedrukt. ‘Blanke pubers vinden mij de beste’, rapt hij in ‘Hedde Druksop?’ ‘Geen bitches en geen money, wat een wijze teksten.’ En zie: na ieder nummer gillen ze bun longen uit hun lijf. Het klinkt als de Python in de Efteling. Ze proberen Roy aan te raken. En Roy? Die laat na twee nummers al zijn blote buik zien, en ligt even later languit op het podium gek te doen. Na afloop is hij meer dan tevreden. „Ik hou van Belgisch publiek”, roept hij bezweet. En tegen mij zegt hij: „Moet je straks maar eens kijken naar het verschil met Amsterdam.”

Want daar is over een paar uurtjes de tweede show van vandaag. In de stad die Fresku vreest en veracht. Sodom. Gomorra. Juist ja. Het verdorven Amsterdam.

De gemoedstoestand gaat evenredig met de reis van België naar Amsterdam van eufo-

risch naar pessimistisch. Wanneer we door de kleine zaal van de Melkweg lopen, haastig richting kleedkamer, is het evenement aldaar in volle gang. Roy kijkt om zich heen. In de kleedkamer zegt hij: „Ik zie het al, dit wordt niks. Het zijn allemaal van die hippe lui. Niemand beweegt. Let maar op. Het gaat hier niet lukken.” Zijn defaitisme neemt steeds ernstige vormen aan. Ik verbaas me erover. Het alsof ik de onzekerheid die hij zegt te hebben en waar hij over rapt tot nu toe nog niet écht heb geloofd. Maar nu zie ik het voor m'n ogen gebeuren. „Ik ga gewoon gek doen”, zegt hij. „Expres heel plat Eindhovenens praten. Fuck it.” Al op de voorhand heeft hij zichzelf én zijn publiek afgeschreven. Zie hier de donkere en jammerlijke keerzijde van zijn soms zo aansprekende relativisme. Ik vrees het naderende optreden. Ik vrees een gênante vertoning en een Roy die weigert zijn publiek serieus te nemen en hen afschrikt met een clown-esk, cynisch optre-

gere vormen aan. Ik verbaas me erover. Het alsof ik de onzekerheid die hij zegt te hebben en waar hij over rapt tot nu toe nog niet écht heb geloofd. Maar nu zie ik het voor m'n ogen gebeuren. „Ik ga gewoon gek doen”, zegt hij. „Expres

heel plat Eindhovenens praten. Fuck it.” Al op de voorhand heeft hij zichzelf én zijn publiek afgeschreven. Zie hier de donkere en jammerlijke keerzijde van zijn soms zo aansprekende relativisme. Ik vrees het naderende optreden. Ik vrees een gênante vertoning en een Roy die weigert zijn publiek serieus te nemen en hen afschrikt met een clown-esk, cynisch optre-

den. Voorzichtig probeer ik dit bij hem aan te kaarten. Als iemand niet springt, kan hij het optreden nog wel goed vinden. Hij hoort me wel, maar zijn tegenzin lijkt ik er niet mee weg te nemen.

Showtime. Y'skid – ontspannen – neemt zijn plaats in. Het intro wordt ingezet. Roy staat klaar in de coulissen. Dan het eerste nummer. Roy rent het podium op. Het publiek klappt. Het publiek zingt mee. Ik zie Roy's houding veranderen. En wanneer na het eerste nummer praktisch niemand zijn hand opsteekt na de vraag: ‘Wie van jullie komen er allemaal uit Amsterdam?’ is de transformatie compleet. Fresku heeft er nu zin in. Hij vraagt het publiek te hurken en kijkt: ze hurken. Hij zegt handjes in de lucht en kijkt: de handjes gaan in de lucht. ‘Hedde druksop?’ roept de hele zaal. Bij ‘Alisha’ zingen ze het refrein woord voor woord mee. En ja hoor, de ontroering springt in zijn ogen. ‘Ik hoop dat iemand dit heeft vastgelegd’, zegt hij geëmotioneerd wanneer het nummer klaar is. ‘Jongens, ik hou van jullie, echt waar, ik hou van jullie’.

Na het optreden komt hij bezweet en euforisch van het podium af. Wanneer ik hem een ‘zie je nou wel’-blik geef, drukt hij zijn natte lijf tegen me aan in een strakke omhelzing.

Iets na middernacht komt de dag officieus ten einde bij een Burger King onderweg naar Eindhoven. Roy kan nu eindelijk eten en doet dat met overgave. Moe maar voldaan. Gesprekken over nieuwe plannen en nieuwe ideeën. Alles is goed gegaan. De eeuwige underdog voelt zich goed over zichzelf.

Voorlopig, althans. ➡

Manager (en verloofde) Lieke, Fresku en Henk backstage in de Melkweg.

